

Δημογραφικό: το κορυφαίο εθνικό θέμα

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ (*)

Ένα «καλό», αν μπορεί να το αποκαλέσει κανείς έτσι, της οικονομικής κρίσης που όλοι βιώνουμε την τελευταία δεκαετία, είναι το ότι αρχίζουμε να ανακαλύπτουμε το δημογραφικό

πρόβλημα και τις ήδη σοβαρές του συνέπειες για το παρόν και το μέλλον του ελληνικού έθνους. Η επιταχυνόμενη γήρανση και μείωση του πληθυσμού της Ελλάδας, η οποία έχει τις ρίζες της στις αρχές της δεκαετίας του 1980, μας απασχολεί πλέον όλο και πιο πολύ, έστω και για δευτερεύοντα αίτια - δηλαδή, λόγω των επιπτώσεών της στο ασφαλιστικό, αντί για πληθώρα άλλων εθνικών λόγων που υφίστανται εδώ και δεκαετίες. Ο προβληματισμός αυτός, μάλιστα, έχει προ πολλού περάσει τα σύνορά μας (π.χ. η αμερικανική Washington Post προ εβδομάδος αναρωτιόταν «πού πήγαν τα παιδιά στην Ελλάδα», ενώ αντίστοιχο «καμπανάκι» χτυπούσε και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο τον Οκτώβριο). Η διαρκώς επιδεινούμενη πτώση στις γεννήσεις από Ελληνίδες, σε συνδυασμό με την αύξηση των αλλοδαπών, έχει δημιουργήσει ορατά και δραματικά αποτελέσματα, τα οποία είναι πολύ δύσκολο πλέον να αναστραφούν. Για παράδειγμα, το 2009 που άρχισε η οικονομική κρίση, οι γεννήσεις έπεσαν κάτω από τις 118.000 ετησίως, ενώ φέτος πιθανόν θα πέσουν και κάτω από τις 88.000, δηλαδή 30.000 τον χρόνο λιγότερες γεννήσεις, που και αυτές δεν είναι μόνο Ελληνόπουλων. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι η Ελλάδα χάνει έναν ολόκληρο Νομό Αχαΐας κάθε 10 χρόνια. Αν δεν αντιδράσουμε άμεσα, ποια θα είναι η κατάληξη; Τι στρατό θα στέλνουμε στα σύνορα; Ποιος θα εργάζεται; Πώς θα πληρώνονται οι συντάξεις;

ΠΑΛΑΙΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ, ΔΙΑΡΚΗΣ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ

Το δημογραφικό είναι ένα θέμα που, όπως εύλογα παρατηρεί και μια στενή συνεργάτις μου, δεν είναι «πιασάρικο». Ακόμα και σήμερα δεν μας απασχολεί όσο θα έπρεπε, αν και ουσιαστικά έχει αρχίσει να καταγράφεται μετά το 1980, όταν ο μέσος αριθμός παιδιών ανά γυναίκα έπεσε κάτω από τα 2,1 που είναι το φυσικό όριο ανανέωσης του πληθυσμού. Προσωπικά, έχω έρθει σε επαφή με το ζήτημα από τα μαθητικά και τα εφηβικά μου χρόνια, από τη δεκαετία του 1990, όταν άρχισα να ασχολούμαι με τα κοινά και ειδικότερα με την πολιτική. Διότι κατά την άποψή μου η πολιτική, όπως πρέπει να είναι, αφορά πρωτίστως τα μεγάλα εθνικά θέματα και δευτερευόντως σε άλλα, περισσότερο ή λιγότερο σημαντικά, όπως η οικονομία.

Πριν από 20 και 30 χρόνια, λοιπόν, ελάχιστες φωνές ακούγονταν, αλλά δεν εισακούονταν, για το τι έρχεται σε σχέση με το δημογραφικό. Για παράδειγμα, τα φυλλάδια των πολυτέκνων που διαβάζουμε στις Εκκλησίες, κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου από τότε. Μεμονωμένες φωνές του δημοσίου βίου, μεταξύ των οποίων και πολιτικοί όπως ο Μανόλης Δρετ-

τάκης, ιστορικό στέλεχος της Κεντροαριστεράς (πρώην Βουλευτής του ενιαίου Συνασπισμού της Αριστεράς), έχουν προσπαθήσει ανεπιτυχώς να προωθήσουν μια συστηματική πολιτική αντιμετώπισης του προβλήματος, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Η Πολιτεία, γενικότερα, συνθήτως αρκείται στην απλή καταγραφή των δεδομένων.

ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Το 1992, η Βουλή των Ελλήνων ανέθεσε σε ειδική Διακομματική Επιτροπή της να μελετήσει το ζήτημα. Συμμετείχαν 23 Βουλευτές από όλα τα κόμματα και πράγματι έγινε εξαιρετική δουλειά, η οποία συνοψίζεται σε εκτενές Πόρισμα που δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 1993. Στις 80 περίπου σελίδες του περιγράφεται η κατάσταση που τότε ήταν απλώς ανησυχητική (πλέον είναι επικίνδυνη), αναλύονται τα αίτια του σύγχρονου δημογραφικού προβλήματος της χώρας και προτείνεται σειρά λύσεων - οι οποίες σε μεγάλο βαθμό, δυστυχώς, έμειναν στο συρτάρι.

Πρόκειται για ένα σύντομο, αλλά ενδιαφέρον πόνημα, το οποίο αξίζει να αναζητήσει κανείς στο Διαδίκτυο (στην ιστοσελίδα της Βουλής δεν υπάρχει) και να το μελετήσει, ειδικά ως προς το αιτιολογικό κομμάτι. Για παράδειγμα, εκεί διαπιστώνεται ότι «Η απομάκρυνση από τα παραδοσιακά ελληνικά πρότυπα ζωής και η κοινωνική παρακμή με την υπονόμηση των αξιών του γάμου, της οικογένειας και των τέκνων... ο υπέρμετρος ευδαιμονισμός, η χαλάρωση των ηθών... επιδρούν αρνητικά στο δημογραφικό».

Προτείνεται, δε, μεταξύ άλλων να «προβληθούν οι εθνικές και θρησκευτικές παραδόσεις του λαού μας, ώστε να θεωρηθεί ως μεγάλη κοινωνική αξία η απόκτηση τέκνων», με σκοπό να μειωθούν οι εκτρώσεις, καθώς «πάνω από 150.000 ζευγάρια δεν μπορούν να κάνουν παιδί, γιατί έχουν στο ιστορικό τους μία έκτρωση», ενώ «είναι δυνατόν το 40% των γυναικών να αποφασίσει να μην προχωρήσει σε έκτρωση». Το ίδιο κείμενο καταγράφει την Ακαδημία Αθηνών να προειδοποιεί ότι «κύριο αίτημα της υπογεννητικότητας είναι η έκτρωση και η εξ αυτής στέρωση», ενώ γνωστός Καθηγητής Ιατρικής τονίζει πως το 40% της μείωσης της αναπαραγωγικότητας στη χώρα μας οφείλεται σε προκλιπές εκτρώσεις. (Σημειωτέον ότι το συγκεκριμένο Πόρισμα υπογράφεται από όλους τους εκπροσώπους των κοινοβουλευτικών κομμάτων, συμπεριλαμβανομένου και του ενιαίου, τότε, Συνασπισμού της Αριστεράς - προκατόχου των σημερινών κομμάτων ΣΥΡΙΖΑ και ΚΚΕ.)

Τα ανωτέρω συμπεράσματα επιβεβαιώνουν αυτό που γνωρίζουμε όσοι παρακολουθούμε το δημογραφικό, ότι δηλαδή έχει μεν επιδεινωθεί σημαντικά ως προς τις γεννήσεις την τελευταία δεκαετία, λόγω οικονομικής κρίσης, αλλά δεν προκλήθηκε από αυτή. Με άλλα λόγια, δεδομένου ότι το πρόβλημα εξελίσσεται αρνητικά από το 1981, αντιλαμβάνεται κανείς ότι δεν είναι πρωτίστως οικονομικό, ούτε αποτέλεσμα της κρίσης, αφού την περίοδο 1981-2008 η Ελλάδα ζούσε σε διαρκώς αυξανόμενη ευμάρεια (έστω και επίπλαστη). Λεφτά υπήρχαν εκείνες τις εποχές, αλλά παιδιά γεννιόντουσαν όλο και λιγότερα. Επομένως, είναι και πνευματικά τα αίτια, όπως σωστά επισημαίνει το Πόρισμα της Βουλής και διακηρύσσει εξ αρχής η Εκκλησία μας.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ BRAIN DRAIN

Μια παράμετρος που έχει σημαντικά αρνητική επίδραση στη δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού της Ελλάδας είναι και η μετανάστευση, ειδικά από το 1990 και εντεύθεν. Το προαναφερθέν Πόρισμα της Βουλής σημειώνει το 1993 (με την υπογραφή, επαναλαμβάνω, και του τότε Συνασπισμού της Αριστεράς) ότι «Με την αθρόα είσοδο λαθρομεταναστών-αλλοδαπών κυρίως μουσουλμάνων από αφρικοασιατικές χώρες, η Ελλάς μεταβάλλεται σε τόπο υποδοχής μεταναστών που δημιουργούν σοβαρά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα... και δεν μπορούν να προσαρμοστούν προς την ελληνική κοινωνία...».

Ανεξαρτήτως του πόσο αποδέχεται ή απορρίπτει κανείς τέτοια συμπεράσματα σήμερα, 25 χρόνια μετά, από δημογραφικής άποψης γεγονός παραμένει ότι ο γηγενής πληθυσμός αντικαθίσταται σταδιακά από ξένους συνανθρώπους μας. Η αντικατάσταση αυτή, ακόμα και αν γινόταν από άλλους μετανάστες, με τους οποίους μας συνέδεαν οι «κοινές πολιτιστικές ρίζες και η Ορθοδοξία» που επισημαίνει το Πόρισμα της Βουλής, θα πρέπει να μας προβληματίσει, αν θέλουμε στις επόμενες δεκαετίες η Ελλάδα να διατηρήσει την ιστορική πληθυσμιακή της μορφή.

Πέραν της εισροής ξένου πληθυσμού, μετά το 2008 δυστυχώς παρατηρείται και αθρόα εκροή νέων κυρίως Ελλήνων, οι οποίοι μεταναστεύουν για οικονομικούς λόγους, όπως συνέβαινε την περίοδο 1952-1974. Το φαινόμενο αυτό, γνωστό και ως «brain drain» («διαρροή εγκεφάλων») λόγω της εξόδου υψηλής κατάρτισης εργατικού δυναμικού κατά εκατοντάδες χιλιάδες την τελευταία δεκαετία, επιδεινώνει ακόμα περισσότερο τους δημογραφικούς δείκτες, καθώς αποστερεί την πατρίδα μας από νέους και νέες αναπαραγωγικής ηλικίας.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Για να αντιμετωπιστεί δραστικά το δημογραφικό, απαιτείται γενναία επιδοματική πολιτική, από την έννοια της παροχής οικονομικών κινήτρων που θα βοηθήσουν πραγματικά όσα ζευγάρια επιθυμούν να αποκτήσουν παιδιά και δυσκολεύονται για οικονομικούς λόγους. Τέτοια χρήση επιδομάτων είναι πολύ πιο εθνικά και κοινωνικά ωφέλιμη από τις ψηφοθηρικές παροχές λαϊκίστικων κυβερνήσεων σαν τη σημερινή. Η κυβέρνηση Μητσοτάκη το 1990-1993 με τις συντάξεις στις πολύτεχνες μητέρες και η κυβέρνηση Καραμανλή το 2004-2009 με τα επιδόματα στους τριτέκνους, είχαν επιτύχει μετρήσιμα θετικά αποτελέσματα, οπότε γνωρίζουμε ότι μια τέτοια προσέγγιση όντως δουλεύει - όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες, όπως π.χ. στη Γαλλία, στο πρόσφατο παρελθόν.

Προφανώς, δεν αρκούν μόνο τα επιδόματα. Επιπλέον επενδύσεις, ικανού ύψους, πρέπει να γίνουν και σε άλλους τομείς, όπως οι παιδικοί σταθμοί, η διευκόλυνση των εργαζομένων γονέων, η στήριξη των μεγάλων οικογενειών και, οπωσδήποτε, η σωστή ενημέρωση της κοινής γνώμης περί του προβλήματος. Ένας τέτοιος τομέας, ο οποίος με ενδιαφέρει ιδιαίτερα και στον οποίο δραστηριοποιούμαι, είναι ο εκσυγχρονισμός του

θεσμικού και διοικητικού πλαισίου των υιοθεσιών, που, αν επιτευχθεί, θα οδηγήσει και σε μείωση των εκτρώσεων, καθώς πολλές νέες γυναίκες καταφεύγουν στην έσχατη και οδυνηρή αυτή πρακτική, θεωρώντας ότι δεν έχουν εναλλακτική λύση. Κοινωνικοί φορείς και σωματεία όπως η «Αγκαλιά» (Αθήνα) και «Το Αγέννητο Παιδί» (Πάτρα) κάνουν εξαιρετικό έργο προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά για να υπάρξουν ευρείας κλίμακας αποτελέσματα, πρέπει οπωσδήποτε να ενεργοποιηθεί και η Πολιτεία.

Εξαιρετικά επιδοφόρο θεωρώ το πρόγραμμα για την αντιμετώπιση του δημογραφικού, το οποίο ανακοίνωσε την προηγούμενη εβδομάδα η Νέα Δημοκρατία, η παράταξη στην οποία ανήκω και δραστηριοποιούμαι από παιδί. Λαμβάνοντας υπόψη τους αυστηρούς περιορισμούς που θέτει η σοβούσα οικονομική κρίση, προτείνω σειρά ρεαλιστικών και εφαρμόσιμων μέτρων, τα οποία όλοι πρέπει να αγκαλιάσουμε και να στηρίξουμε, γιατί αφορούν το μεγαλύτερο εθνικό θέμα της σύγχρονης Ελλάδας.

ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

Οι αξίες του γάμου, της οικογένειας και των τέκνων, στις οποίες αναφερόταν το 1993 το Πόρισμα της Βουλής, παραμένουν κυρίως ευθύνη του λαού, όλων εμάς των απλών πολιτών. Πρέπει να ενημερωθούμε και να ενημερώσουμε περισσότερο για το δημογραφικό, να στηρίξουμε όσο μπορούμε τον θεσμό της μητρότητας, να σταθούμε πλάι στις μονογονεϊκές αλλά και στις πολύτεχνες οικογένειες, να πιέσουμε την Πολιτεία και τις πολιτικές παρατάξεις να αναλάβουν, επιτέλους, συντονισμένη και υπερκομματική δράση για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Στο πλαίσιο αυτό, προωθούμε με τους συνεργάτες μου σειρά πρωτοβουλιών, με πιο πρόσφατη την ανοιχτή εκδήλωση για το δημογραφικό που διοργανώσαμε στις 3 Δεκεμβρίου στο Αίγιο, σε συνεργασία με την Μητρόπολη Αιγιαλείας και Καλαβρύτων, τη ΔΗ.Κ.Ε.Π.Α και τον Δήμο Αιγιαλείας. Πέραν της δικής μου εισήγησης, κεντρικός ομιλητής ήταν ο γνωστός Συγγραφέας και Σύμβουλος Επιχειρήσεων Αναστασίου Λαυρέντζος, ο οποίος δραστηριοποιείται σε πανελλαδικό επίπεδο για την ενημέρωση της κοινής γνώμης επί του θέματος και έχει μιλήσει στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής για αυτό. Η συμμετοχή και το ενδιαφέρον του κοινού στη συγκεκριμένη εκδήλωση, μας υποδεικνύουν να συνεχίσουμε την προσπάθεια, συστρατεύοντας τις μικρές μας δυνάμεις με όποιον επιθυμεί να συνεισφέρει στην τιτάνα προσπάθεια που απαιτεί η αντιμετώπιση του ελληνικού δημογραφικού ζητήματος. Διότι, πλέον, δεν είναι προαιρετική η δράση: έχει καταστεί αδήριτη υποχρέωση όλων μας.

(*) Η Χριστίνα Αλεξοπούλου (www.xalexopoulou.gr) είναι Πολιτικός Μηχανικός και Επιχειρηματίας. Έχει διατελέσει Πρόεδρος της ΟΝΝΕΔ Αχαΐας, Μέλος της Κεντρικής Επιτροπής της ΟΝΝΕΔ και Νομαρχιακή Σύμβουλος Αχαΐας. Σήμερα είναι Μέλος της Κεντρικής Αντιπροσωπείας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ), εκλεγμένη με την παράταξη που υποστηρίζει η Νέα Δημοκρατία.